

האיחוד

עלון לשבת קודש

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

נושא השבוע: חנוכה (א)

טז' בכסלו תשע"ג 929 (שנה י"ח)

פרשת וישלח

"ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עימו עד עלות השחר"

(לב, כה) "עד עלות השחר" לומר שהמאבק היה עיקש, כל הלילה.

הלילה מיצג את חשכת הגלות שבה אנו נמצאים, בו קמו עלינו אויבים בכל הדורות שכל שאיפתם לכלותנו ח"ו, ומצב זה ימשך "עד עלות השחר" עד בוא הגאולה ומשיח צדקנו.

גם היוונים בשעתם החשיכו עיניהם של ישראל ע"י שמנעו מהם לקיים את

המצוות בגזרות שמד, שכל מטרתם שעם ישראל יאבד את צביונו הרוחני ויהיה ככל הגויים ח"ו, שכתוב "גר מצוה ותורה אור", שהמצוות מאירות עיני ישראל וזה מה שמחזיק את עם ישראל כעם הנצח. ורק לאחר שנלחמו מתתיהו ובניו וקומץ יהודים ביוונים בחרוף נפש זכו לנס למעלה מן הטבע ונצחו במלחמה וטיהרו את בית המקדש והדליקו נרות במנורה והחזירו עטרה ליושנה.

"הצילני נא מיד אוזי מיד עשוי" (לב, יב)

מובא בבראשית רבה (עו, ד): הצל את בני לעתיד לבוא מיד בני בניו שיבואו עליהם מכוחו של עשו.

"הצילני נא מיד" ר"ת **המך** תפילתו של יעקב אבינו התקבלה והקב"ה הציל את עם ישראל מגזרתו של המן הרשע שהיה מבני בניו של עשו.

בכל דור קם "המך" חדש, והקב"ה ברחמיו הרבים מצילנו מידם בניסים ונפלאות כפי שחוינו בימים אלה של מבצע "עמוד ענן" ועל זה ימלא פינו בשבח והלל לקב"ה.

"על זסיך ועל זפלאותך"

סיפרה תושבת אשקלון: ביום שישי ב' בכסלו בעיצומו של מבצע "עמוד ענן" כשערי הדרום מופגזות ללא הרף, ראיתי פעילה שמחלקת נרות שבת, בד"כ אני לא עוצרת ליד דוכנים כאלה, אבל עכשיו כשהלב מפרפר עצרתי ושאלתי אותה אם יש לה משהו לחיזוק. היא הגישה לי ערכה של נרות שבת והראתה לי מה לברך וכיצד, והציעה לי לתת מטבע לצדקה ולומר פרק תהילים ואחר אמרה: "אל תדאגי, ה' יעזור ויהיה טוב, יהיו ניסים". חזרתי הביתה עם תחושה שמשהו לא טוב עומד לקרות. השבת עברה בשלום היו הרבה אזעקות וירדנו שוב ושוב לחדר המדרגות כדי להסתתר. הנס העיקרי היה ביום ראשון בבוקר ד' בכסלו, עמדתי בסלון כשנשמעה אזעקה, עוד לא הספקתי להתעשת ולרוץ למטה ושמעתי בום אדיר, הכל סביבי נזרק והתנפץ עצמתי עינים וצרחתי בבהלה ואח"כ השתרר שקט מפחיד בדקתי במהירות את עצמי וראיתי שאני בריאה, צמרמורת אחזה בי ראיתי את הניסים בעינים בזכות נרות שבת. ("המודיע")

מעשה שהיה

הזדמנות חוזרת

"התשובות יצאו תקינות לחלוטין" בישרה מרים המזכירה הרפואית במאור פנים לגב' גולדמן הקשישה. "תודה", לחשה לה גברת גולדמן ובלי להוסיף מילה פנתה לצאת מהמרפאה. "הזאת המורה גולדמן"? נאנחה בשקט לעצמה.

המורה הנמרצת שמעולם לא פסקה מלרוץ אחר השעון ולהספיק עוד ועוד מטלות .

כמו זיקנה קפצה עליה, הצעדים המהירים הפכו לגרירת רגליים והחיוך המאיר לכולם נעלם ונגזז. באותה שעה המרפאה היתה ריקה ומרים הרשתה לעצמה לשקוע בעבר הרחוק, כשהיתה בכיתה ח' וגב' גולדמן היתה המחנכת הנערצת, זו שבעצם הצילה אותה...

צמרמורת חלפה בגבה. מעולם היא לא שיתפה את המורה גולדמן בהשלכותיו של אותו שיעור גורלי... "אני יוצאת להפסקה קצרה" שלחה קריאה לעבר החזר הפנימי, הרופאה הנהנה בראשה לאישור.

היא יצאה בעקבותיה "סליחה, המורה גולדמן" הניחה בעדינות יד רכה על הכתף השמוטה. "גב' גולדמן"- תיקנה אותה, "בשבילי, מורתי נשארת המורה, מעולם לא אשכח את אותה שנה פוריה בה זכינו להתחנך אצל המורה" אמרה בהתרגשות, "באמת?"- התיישרו כמה קמטים אני חייבת לשתף את המורה בסוד חיי, סוד המלוה אותי מכיתה ח'.

גרנו בשכונת עוני, חברות טובות לא גרו שם, רק אני הלכתי לבדי חצי שעה כל יום הלוך וחזור לבית הספר החרדי היחיד שבעיר, בשעות בהן שהיתי בבית הספר לא זכיתי ליחס חברותי, הייתי ביישנית ומופנמת וחוץ מאותן נערות שוליים שבשכונה אף אחת לא טרחה להתייחס אלי. והן הפעילו עלי לחצים יותר ויותר.

"את חייבת לדאוג לעתיד שלך, אסור לך להמשיך ללמוד בסמינר הפרמיטיבי שלכם!" "דאגה" אחת מהן לעתיד.

"בלי "בגרות" לא תצליחי להתקדם בחיים ותאלצי להיות עובדת נקיון כל ימי חייך"? הוסיפה השניה תחזית אימה. "בואי ללמוד איתנו בתיכון שלנו" הפצירה השלישית "אל תדאגי גם אצלנו מתפללים בבוקר, יש גם שיעור תנ"ך ומודעות יהודית".

ואני נקרעתי בין חברותי מהרחוב, "הזורשות את טובתי" לבין החינוך הטהור, וכך פסחתי על שני הסעיפים. הבית כמו תמיד היה ריק, הורי נאלצו לעבוד קשה לפרנסת בתינו הם עבדו במטבח ישיבה ואני הייתי לבדי בבית חשופה למכבש לחציהן.

יחד עם שאר בנות הכיתה נרשמתי לסמינר "בית יעקב" אך בחשאי נרשמתי לתיכון "הדתי" המקומי. "האמת היא שהתחרטתי די מהר אך חששתי שכבר שרפתי קשרים ומצבי חסר תקנה" "ומדוע לא שיתפת אותי בעניין"? נחרדה המורה הקשישה. "זו שאלה טובה, במבט לאחור באמת אינני מבינה מדוע לא ניגשתי לשטוח לפניך את הלבטים הנוראים, כנראה הבושה היא זו שחסמה את הדרך. אך משמיים זכית מורתי לחלץ אותי מהביצה הטובענית אף מבלי שתדעי על כך". "יום אחד ביקשת עם כניסתך לכיתה שנוציא דפים ומכשירי כתיבה "מה, בוחן פתע"? צעקה אחת הבנות.

"מי אמר שמדובר בבוחן"? אמרת בחיוך. אנחת רווחה קולקטיבית נשמעה. "היום פסח שני, וכידוע לכן ביום זה ניתנה הזדמנות שניה לאלו שלא יכלו להקריב קרבן פסח במועדו, לכל אחת מאיתנו בנות, יש שאיפה רוחנית איזה רצון עז להתקרב להקב"ה, לתקן איזו מידה הדורשת שינוי, לפעמים נראה שהוחמצה השעה וזהו, נותרנו עם רצון טוב בלבד בלי יכולת לממש אותו, אנו אף חוששות שזהו זה, אין לנו תקוה חלילה, אך לא כן בנותי הקב"ה תמיד נותן הזדמנות נוספת לממש שאיפות טהורות, באפשרותכן לכתוב כל אחת את השאיפה הרוחנית אליה היא חותרת או איזו מידה היא מבקשת לתקן וכך תדע כל אחת במה עליה להתחזק".

שקט השתרר בכיתה, רק קול חריטת העטים על הדפים הפר את הזממה, הפתקים נאספו לתוך מעטפה והמורה החלה לקרוא. היה רצון כנה להיות יותר מתחשבת ומבינה... היה גם דף קטן שכתבתי בדם ליבי "לזכות לבער את החמץ", באותם רגעים ידעתי שעלי לקחת את עצמי

בידיים ולתקן לפני שיהיה מאוחר מידי, כבר באותו יום עברתי לגור אצל אחותי הנשואה, הרחק מהחברה הקלוקלת וב"ה זכיתי להנצל". המורה גולדמן היתה מרוגשת מאוד. "היום שתמו להם ימי ההוראה בודאי יפתח בפניך פתח רחב להמשך פורה ומבלבל... ומובטחני ששמורות לך עוד הרבה הזדמנויות לפתוח עוד ועוד פתחים בלבבות".

הלכות חג חנוכה [א]

פינת ההלכה

- א. מהי חנוכה?** בתקופת בית המקדש השני גזרו היוונים גזרות שמד על ישראל וביטלו ממצוות התורה, ונכנסו לבית המקדש ופרצו בו פרצות וטמאוהו, ונלחמו בהם ישראל ואיבדום – והיה זה ביום כה בכסלו, ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור להדליק את המנורה בבית המקדש אלא פך אחד של שמן והיה בו כדי להדליק רק ליום אחד, ונעשה בו נס והדליקו ממנו שמונת ימים עד שכתשו שמן טהור חדש. ולכן תיקנו רבותינו שיהיו ימים אלו ימי שמחה והלל ונקראים חנוכה ומדליקים בהם נרות לפרסם הנס (משנ"ב סי' תרע"ב ס"ק א). ונכון ללמוד את הלכות חנוכה בחנוכה (ש"ת שלמה חיים סי' רסה).
- ב. ימים אלו אסורים בהספד ותענית** (ש"ע ס"א), ואין מספידים אלא לחכם שנפטר בשעת הלוויתו (ש"ע ס"ג). ואזכרה [של "ד", "30", ושנה] עושים עם דברי תורה וחיזוק ללא הספד. ונכון שלא לבקר בבית הקברות [לא לשבעה ולא לשלושים ויבקרו אחרי חנוכה (חז"ע עמ' יא) אבל לשנה אפשר אם בטוח שלא יבכה (ילקו"י חנוכה ע"מ כד)] אבל לקברות צדיקים מותר (בא"ח וי"ט ס"כב).
- ג. כמה נרות** צריך להדליק בחנוכה? מעיקר הדין די בנר אחד לכל בית מישראל, אבל נהגו להדר ולהוסיף בכל לילה נר נוסף. (ש"ע סי' תרע"א סעי' ב'). וכן נוהגים להדליק שמש גבוה מעל כולם שאם יבוא להשתמש לאור הנרות ישתמש בשל השמש [שאינן בנר השמש קדושה בכלל] (חז"ע חנוכה עמ' קב). אסור להדליק סיגריה או נר חול [נר איתו מדליקים את נרות חנוכה נקרא חול] מנר חנוכה [מהשמש מותר] (חז"ע עמ' קה) אבל נר מצוה כגון: נר שבת מותר (ס).
- ד. החייבים בהדלקה:** בן מגיל 13 ובת מגיל 12 חייבים בהדלקת נרות חנוכה (עיין ש"ע סי' תרע"ב סי' ז' ובנו"כ), ומ"מ נהגו שמדליקים חנוכה אחת לכל בני הבית (ומנהג האשכנזים שכל אחד מבני הבית הזכרים מדליק) (ש"ע סי' תרע"א ס"ב). קטנים פטורים (סי' תרע"ב ס"ג) מ"מ טוב לחנך קטנים שהגיעו לגיל חינוך [גיל 6 ומעלה] להדליק נרות ההידור [מנר השני והלאה] וקטנים שלא הגיעו לחינוך מותר להם להדליק רק את השמש (תורת מועדים סי' ז' ס"ב).
- ה. בחורי ישיבה וחיילים שנמצאים מחוץ לבתיהם והוריהם מדליקים בבתיהם פטורים מהדלקת נרות חנוכה, ואם בכל זאת רוצים להדליק אזי ידליקו בלי ברכה** (תורת המועדים פ"ב ס"ח). [אא"כ החיילים נמצאים במקום שאין רואים נרות חנוכה כלל שרשאים להדליק בברכה (חז"ע עמ' קטו-קנח), אבל אם נמצאים בשדה פתוח בלא אוהלים מדליקים בלא ברכה].
- אבל כשמדליקים הדלקה מרכזית בביה"כ ויש עשרה אף אלו שבצבא או בישיבה נוהגים להדליק בברכה [אחד מדליק ומברך].
- ו. אם הבעל נעדר מביתו לזמן מסוים ראוי שימנה את אשתו כשלוחתו להדלקת הנרות ויוצא ידי חובה בכך, ואפילו אם יודע שיחזור לביתו באותו לילה בשעה מאוחרת** [לאחר 9:00 בערב שאז כבר אין כ"כ עוברים ושבים בערים ובמושבים בד"כ יותר מוקדם (פסקי תשובות סי' תרע"ב ס"ד)] שאז עדיף שהאישה תברך ותדליק בצאת הכוכבים (ס"א).
- ז. משפחה שמתארכת וסמוכה על שולחן המארחים יוצאת ידי חובה בהדלקת בעל הבית** (חז"ע עמ' קמה-קמו) מ"מ שמתכוונים באותו היום לחזור לביתם ידליקו נר חנוכה כשיגיעו לביתם אפילו מאוחר בלילה [שהדלקת חנוכה הולכת אחר מקום שישן שם] (ש"ס קנה-קנו) כגון: שהתארחו בשבת וחוזרים במוצ"ש לביתם ידליקו בביתם (ס).
- ח. ההכנות להדלקה:** כל השמנים כשרים להדלקת נר חנוכה (ש"ע סי' תרע"ג ס"א) ומצוה מן המובחר להדליק בשמן זית (ש"ס בהרמ"א) היות והנס היה בשמן בביהמ"ק (משנ"ב ס"ק ז) (ואפשר לכתחילה גם ב"שמן זית למאור (ילקו"י חנוכה עמ' קטו)). ואם אין לו שמן [אפילו שמן רגיל] ידליק בנרות פרפין או שעווה (חז"ע עמ' עו-פא) [ופתיל צף כשר להדלקת נר חנוכה לכתחילה (ס)].
- ט. אין יוצאין ידי חובה בנר גז או חשמל** (ילקו"י ח"ה עמ' רעז). מ"מ אם אין לו שמן או נר שעווה ידליק בחשמל בלי ברכה זכר לנס [כגון: המצוי ברכבת או מבטוס] (חז"ע עמ' לז).
- י. צריך לשרוף את השמן הנותר בנרות חנוכה ביום השמיני שהרי הוקצה למצוותו** (ש"ע סי'

תרגו ס"ד, אבל השמן שנותר בבקבוק, וכן השמן שנותר בכוסית הנר אחרי שדלק חצי שעה, מותר להשתמש בו לכל שימוש (חזו"ע עמ' קסז).

יא. המדליק נר חנוכה בשמן גזול או גנוב אע"פ שעבר איסור יצא ידי חובתו בדיעבד, אבל לא יברך עליו "להדליק נר חנוכה" (חזו"ע עמ' קז).

יב. לאלו המחמירים להדליק הנרות בחוץ בתוך מתקן זכוכית (כדי שלא יתכבו הנרות מהרוח) צריכים להזהר בשעה שמדליקים את הנרות שיהיה הצד הפתוח ממנו מדליקים את הנרות מכוסה ע"י שירימו מעט את מכסה הזכוכית ביד אחת ויחסמו את הפתח בגופם, מפני שצריך שיהיו הנרות ראויים "בשעת ההדלקה" לדלוק במשך חצי שעה, שאם לא כן נחשבים לא ראויים לדלוק חצי שעה מחמת הרוח (תורת מועדים סי' ג ס"ג).

יג. היכן מניחים את החנוכה?

יג. מי שגר בקומת קרקע באופן שיש לו בחצירו פתח סמוך לרשות הרבים (או ביתו פתוח לרה"ר) מניח החנוכה על הפתח מבחוץ בגובה בין 24 ל-80 ס"מ.

יד. מי שגר בבנין קומות (מקומה ראשונה עד שלישית) ויש לו חלון עד גובה 9.6 מטר מהקרקע בחוץ, ידליק את החנוכה בחלון הפונה לרשות הרבים.

יז. בכל מקרה אחר (כגון: מקומה רביעית וכו') מניח ליד דלת ביתו מבפנים משמאל לנכנס בגובה בין 24 ל-80 ס"מ. (ש"ע סי' תרע"א ס"ה-ג, כה"ח ס"ק מה). ואם ירצה יכול להדליק בחלון ביתו הפונה לרשות הרבים אפילו במקומה ה, ו, וכל שכן אם יש בנין גבוה מול הוי פירסומי ניסא להם (חזו"ע עמ' לה).

יח. כל גובה האמור כאן הוא מהקרקע ועד השלהבת של הנרות (ולקו"י ח"ה עמ' קל"ח ס"ק כח). יד. צריך להדליק נרות חנוכה במקום הנחתם (ש"ע סי' תרע"א ס"ה) ולכן לא ידליק ואח"כ יזיז את החנוכה עם הנרות למקום אחר, ואם עשה כן, לא יצא (ש"ע ס"ט) וצריך לכבות הנרות ולחזור ולהדליקם במקום החדש בלא ברכה. (תורת מועדים סי' ג ס"ט) וכשבעל הבית חולה ואינו יכול לקום ממיטתו יצוה על אחד מבני ביתו שידליק ויברך במקומו במקום הצריך ויוצא בזה ידי חובת המצוה (הליכות עולם ח"א עמ' ס, תורת מועדים סי' ה).

טו. **הדלקה בבית הכנסת:** * נהגו להדליק נרות חנוכה בבית הכנסת בין מנחה לערבית [אע"פ שלא הגיע עדיין זמן צאת הכוכבים] (סי' תרע"א ס"ז בהרמ"א) מ"מ אין להדליק בברכה אלא אם כן היו 10, ואם אין 10 וידוע שאח"כ יבואו עוד אנשים וישלימו למנין ויראו את הנרות דולקים רשאים להדליק בברכה (חזו"ע עמ' נב).

וגם אפשר לצרף קטן שהגיע לחינוך או נשים לצורך 10 ואפשר לברך ולהדליק (ס"ט).

טז. כשמדליקים בער"ש בבית"כ אם כל הציבור הדליקו בביתם בברכות [כפי המצוי!] אין המדליק נרות חנוכה בבית"כ מברך "שעשה ניסים", אלא רק ברכת "להדליק" (חזו"ע עמ' נו).

יז. אין יוצאים ידי חובה בהדלקת נרות חנוכה בבית"כ, ואע"פ שמדליק בברכות בבית"כ חוזר ומדליק בביתו שוב בברכות, ומ"מ לא יחזור לברך בביתו "שעשה ניסים", ו"שהחינוך" אלא אם כן הוא מוציא בברכתו את בני ביתו (ולקו"י עמ' ה).

יח. אבל [תוך 7 ימים] לא יברך וידליק בלילה הראשון בבית"כ [אא"כ אין אחר שיברך] (חזו"ע עמ' ט). אבל בשאר הלילות רשאי [ובביתו יכול בכל הימים] (ס"ט).

יחד כל בית ישראל מודים אנו להקב"ה שהצילנו מאנשי הרשע והחמאס בניסים גלויים כאשר 1506 טילים נורו ע"י המרצחים מרצועת עזה כאשר 875 טילים נפלו בשטחים פתוחים, 421 יורטו ע"י כיפת ברזל, 152 טילים נפלו ברצועת עזה על ראשיהם ו-58 טילים נפלו בשטח בנוי בישראל כשזה מלווה בניסים גלויים שטילים נופלים על בנינים והאנשים יוצאים ללא פגע, כמה בורא העולם אוהב אותנו ומגן עלינו וכמה אנו חייבים לו את חיינו ובריאותנו

החל משבוע זה ניתן יהיה לקבל את עלון פרשת השבוע ב"מייל". יש לשלוח בקשה באופן חד פעמי לכתובת הבאה של "האיחוד"-אשדוד: haihud.ashdod@gmail.com

משרדי "האיחוד" טל: 08-8644452 * לא לעיין בתפילה * נא לשמור על קדושת הגליון